

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

XXI. De usuris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

eo in loco, quâ vulgò dicitur, liberum hominem occiderint, in ducentos solidos; sin tantum nocuerint, quanti æquum & bonum iudici videbitur; cæterarum verò rerum, quantum damni sit, in duplum dominus condemnatur, l. *Et enim* 40, cum 2, l. *sequi* d, De aditio edicti §, *fin.* Infit. Si quadrup. paup. & d, c, *fin.* in verb. quod tamen ad liberationem.

§. 7. De libero homine vulnerato aut aliter læso.

In libero homine vulnerato aut aliter læso, eo jure utimur, ut expensæ in curatione factæ & operæ amittæ, quasque amissurus est, præsten-

tur; de formitatis verò nulla ratio habeatur, cum liberum corpus non recipiat æstimationem, l. *Libet homo* 12, junctâ l. *Qua actione* 7, D, Ad L. Aquil. l. *Ex hac* 3, D, Si quadrup. paup. feciss. l. *fin.* d, De his qui desecerunt & c, l. *Ext.* De injur.

Notatio in Tit. 10.

a In muliere tamen, qua nuptura est, videtur habenda ratio de formitatis, juxta ea, qua tradit Anton. Gomez Var. resol. tomò 3, cap. 6, nu. 12, & facit arg. deductum à virgine stuprata, de qua supra tit. de adult. §. *stuprum.*

DE VSVRIS.

TITULUS XXI.

§. 1. Usura est, species rapinæ, & quando committatur.

Usura species rapinæ est, can. Si quis usuram xiv, q. 4, committiturque, ubi lucrum sorti, id est principali pecuniæ, quæ debetur, accedit, five lucrum in pecunia numerata, five in alia re consistat, can. 1, cum 3, *sequi* xiv, q. 3, five expressè, five tacitè, hoc est, solo animo lucrum conceptum sit, c. *Consultus* 10, *Ext.* De usur. appellaturque alio nomine tænus, can. 2, xiv, q. 4, l. *Qui sine usuris* 38, D. De neg. gest. & tit. D, & C, De nauis fœnore, quasi fœtus pecuniæ, utpote quòd in fœnore nummus nummum pariat, ut Arist. auctor est, lib. 1, *Polit.* c, 7, 2

§. 2. Conventio de lucrando fructibus pignoris usuraria est, exceptis tribus casibus singulis.

Hinc conventio illa inter creditorem & debitorem usuraria est, ut tamdiu creditor lucretur fructus pignoris, donec debitum illi exsolutum sit, c. *Conquestus* 8, junctò c. 1, & 2, *Ext.* De usuris & §. *Vnde sup. de pignoris.* præterquam si pignus à socero datum sit genero pro dote nondum à se numerata; qui interim, donec promissa dos solvatur, rectè percipit fructus pignoris, neque in sortem imputare cogitur; eùm frequenter dotis fructus non sufficiant ad onera matrimonii supportanda, c. *Salubriter* 10, *Ext.* hoc tit. Idem est, & si feudum à vasallo in pignus datum sit ipsi domino, c. 1, *Ext.* De feudis, d, c, *Conquestus* 8, *Ext.* De usur. aut à laico pignori obligata sit Clerico res beneficii sui, quam hoc modo redimendam putaverit Clericus, c. 1, in *fine* *Ext.* hoc tit. Nam & utro-

que hoc casu fructus licitè percipiuntur, neque in extenuationem sortis cedunt, *dictis* jurib. Dum tamen interim vasallus, quo apud dominum est feudum, immunis sit ab onere præstandi servitii feudalis, d, c. 1, De feudis. Hostres casus laicè explico in *tract.* de Usuris c, 6.

§. 3. Usura in contractu emptionis; in quo dubius tamen eventus usuram excusat.

Et quamvis usura propriè circa contractum mutui versetur; nonnumquam tamen & in aliis contractibus admittitur, veluti si in fraudem usurarum emptio & venditio contrahatur, ut in c. *Ad nostram* 5, *Ext.* de empt. & vend. & in cap. *Illo* 4, *Ext.* de pignoris l. 3, *Cod.* Plus valere quod ag. Aut si res pluris vendatur propter dilatam solutionem, cap. *In civitate* 6, cap. *Consultus* 10, cap. *fin.* *Ext.* De usur. licet ab usura excusetur venditor, si verisimiliter dubitetur auctum vel diminutum iri pretium rei vendita tempore solutionis; neque contractus tempore erat rem venditurus, d, cap. *In civitate* & d, cap. *fin.* & *ibid.* laicus d, *facit* l. *Si ex lege* 17, *Cod.* de usur. Nam & hujus dubii eventus causâ nullam vituram incurritis, qui decem solidos dat, ut alio tempore totidem sibi grani, vini vel olei mensuræ reddantur.

§. 4. De pœnis usurariorum.

Usurarii, si laici sint, jubentur excommunicari; si Clerici, suspendi ab officio & beneficio, cap. *Præterea* 7, *Ext.* De usur. imò & deponi ab officio

Vuu; cio

cio Ecclesiastico, iuxta cap. 1, Ext. eod. can. 4, & cap. 8, rix. qu. 4, Adde, & usurarios manifestos, nec ad communionem altaris, nec Ecclesiasticam sepulturam, nec ad oblationes admitti, cap. 3, Ext. eod. & ne quidem ad testamenti factionem, priusquam usuras restituant, vel de iis restituendis idoneè caveant, iuxta formam cap. 2, eod. in 6.

§. 5. Pœna eorum, qui admittunt usurarios.

Sed & eos, qui usurarios manifestos in ditione suas admittunt, vel ipsis ædes locant, certæ pœnæ constitutæ sunt à Gregorio X, in generali Concilio Lugdunensi: quemadmodum & in Potestates, Capitaneos, Rectores, Consules, Judices, Consiliarios, aliosque Officiales communitatum, qui de de usuris solvendis, vel non resti-

tuendis statuta condunt, dicant, vel scribunt, vel secundum ea pronuntiant, à Clemente V, in Concilio Viennensi. Vti latius est in eorum constitutionibus, quarum illa Gregorii extat in c. De usur. in 6, Clementis verè in c. 1, eod. in Clement.

Notatio in Tit. 21.

a Ex quo liquet quod præter sortem, id est, summam principalem accipitur, propter damnum emergens aui lucrum cessans, non esse usuram, ed quòd non tamquam factus pecunia sed tamquam interesse, & sic ex alia causa petatur vel solvatur. De quo Covarr. Var. resol. lib. 3, cap. 4, Toletus de Sacerdot. instruct. lib. 5, cap. 3, 2, & 33, & Navar. in Manuali cap. 17, nu. 211, cum seqq.

DE POENIS.

TITULUS XXII.

§. 1. Pœna delictorum quare inventa.

Pœnæ ideo à jure inventæ sunt, ut earum saltem metu homines in officio contineantur, Resque publica pacata & salva persistat, l. Si operis 14, C, De pœnis, l. Licetatio 9, §, quod licitè D, De publican l. Ita vulneratus 52, circa fin. D, Ad L, Aquil. cap. VI fama 35, Ext. De sent. excommun.

§. 2. Quædam pœna certa sunt, quædam arbitraria.

Harum quædam à jure delinquentes certæ statutæ sunt, uti videre est in superiorib. tit. ubi de delictis differimus, quædam arbitrio judicis relinquuntur; ut in iis delictis, in quibus nulla certa pœna in delinquentem à jure constituta est, cap. 14, in fine De offic. & pot. iud. deleg. c. fin. Ext. De transact. p. 1, §. expilatores D, De effractorib. l. Hodie 11, D, De iocnis l. Radius 4, D, De incendio ruina, l. fin. D, De niur.

§. 3. Pœna certa quandoque augetur, vel minuitur.

Et licet iudex à præscripta in jure pœna discedere non debeat, per text. in l. 1, §. 1, D, Ad S, C, Turpil in c. 1, c. 5, Ext. De constitut. c. 1, Ext. De sent. & re iud. si tamen causa subsit, permissum est illi, pœnam vel augere, vel diminuere, vel etiam prorsus remittere, l. 3, & l. 4, C, ex quib. caus. infam. rog. l. Quid ergo 13, §. pœna gravior D, De his qui not.

inf. l. Non omnis 5, D, De re mil. l. Divus 14, D, Ad L, Corn. de fallis, l. Hodie 13, D, De pœnis, & c. fin. Ext. De transact. l. Divus 14, D, De off. presid. & l. Infans 12, D, Ad L, Corn. de sicar. in p. c. t. circumstantiis causæ, personæ, loci, temporis, quantitatis, qualitatis, eventus, de quibus in l. Aus facta 16, & in l. Respicendum 11, D, De pœnis.

§. 4. Ecclesiasticus iudex à pœna & iudicio sanguinis abstinere debet.

Eo tamen observato in iudice Ecclesiastico, ut is numquam sanguinis pœnam inferat, c. Clerici & c. penult. Ext. Ne Clerici vel monachi; sed si qua sibi ex delegatione Principis, vel alio jure cognitio criminum competit, eam, si sanguinis pœnam irroget, vel ad ipsum Principem remittat, ut in c. 1, Ext. De raptorib. vel alicui laico demandet, c. fin. Ne Clerici vel monachi in 6, b

§. 5. De delicto sapius repetito, & de pluribus delictis ex eodem facto emergentibus.

Delictum quoties repetitum est, toties ejus nomine condemnatio fit, c. 1, Ext. De pœnis; & si ex eodem facto plures delicti species oriantur, totidem pœnæ infliguntur, l. 2, D, De priv. delict. adde ibid. Bart. aut saltem altera imponenda augetur, per l. unic. §. 1, vers. que multo magis C, De raptu virg. l. Si adulterium 38, D, Ad L, Iul. de adult.

§. 6. Ext.